

anden hånd. Det er en prisværdig hensigt. Men når det er sagt, er der ikke meget godt at sige om denne publikation, som er useriøs og uvidenskabelig. Desværre. Niels Hemmingsen havde fortjent bedre.

Kirsten-Elizabeth Høgsbro

Kancelliets brevbøger vedrørende Danmarks indre forhold 1646. I uddrag udgivet ved JENS HOLMGAARD af Rigsarkivet. Kbh., G.E.C. Gads Forlag, 1987. 424 s. 244 kr.

Blandt de mange glædelige nyheder indenfor dansk historieforskning er der grund til specielt at hæfte sig ved genoptagelsen af en af de vigtigste kildeudgaver til Danmarks historie, nemlig Kancelliets Brevbøger 1551–1660. Af mangel på karbonpapir og kopimaskiner indførte man i den danske centraladministration referater af de udgående skrivelser i de såkaldte brevbøger, der var ordnet i forskellige rækker efter modtagerens bopæl og brevets karakter. Udgivelsen af serien blev påbegyndt af C. F. Bricka i 1885, og indtil 1950 kom der et bind med få års mellemrum. Derefter begyndte der at blive større interval mellem de enkelte bind, og efter Johan Jørgensens udgave af årene 1644–45, der udkom i 1968, syntes serien helt at standse.

Derfor er det så meget mere glædeligt, at en af de virkelige kyndige indenfor Danmarks historie i dette tidsrum, tidl. landsarkivar Jens Holmgaard, har påtaget sig at videreføre Kancelliets Brevbøger. For brugerne betyder det ikke alene, at de slipper for vanskelig skriftlæsning, men også, at de 10 forskellige rækker brevbøger er samlet i en kronologisk ordnet publikation, som desuden er forsynet med udførlige registre. Der er dels et navregister, der i modsætning til tidligere er delt i et personnavne- og et stednavneregister, og dels et meget stort sagregister samt en ordforklaringsliste.

En af grundene til at udgivelsen var ved at stoppe, er den kendsgerning, at centraladministrationens aktiviteter steg meget i Christian 4.s sidste år, og som følge heraf voksede de mængder af ordrer og direktiver, som man udstedte, overordentlig stærkt. Kopibøgerne svulmede derfor kraftigt op, og for at udgivelsen ikke skulle sprænge alle rammer, var det nødvendigt at ændre udgivelsesprincipperne noget. I stedet for at udelade breve har man besluttet at gengive teksten fra kopibøgerne (der i forvejen oftest i sig selv er uddrag af de originale koncepter) i stærkt forkortet form og på moderne dansk. Dette princip indebærer også, at såvel personnavne som stednavne gengives i normaliseret form, hvad der igen betyder, at folk der vil studere staveformer i 1600-tallet, er nødt til at konsultere originalerne.

Jens Holmgaard har lagt et mægtigt arbejde i at identificere og lokalisere de enkelte stednavne, der forekommer i kilderne. På den baggrund kan det virke ejendommeligt, men er nok en »smutter«, at to stednavne på s. 336: »Hariel« og »Vexleff« i Hornum herred i Himmerland ikke er blevet identificeret. Det drejer sig dog helt klart om Harrildgård og Vokslev by, begge i Vokslev sogn.

En udgave som den foreliggende gør virkelig tilværelsen lettere for alle, der beskæftiger sig med 1600-tallets historie, så der er al grund til at håbe, at der snart må komme nye bind, selvom det må erkendes, at der er langt til 1660.

Karl-Erik Frandsen